

Baka István

Hová tűntek a bolondok?

(Levél Szegedről)

Mióta a Balkán kapuja lettünk, azaz egy abszurd személtíft, amelyben alulról fölfelé hull a szemét, megváltottunk mi is és a város, Szeged is, amelyben élünk. Hová tűntek például a bolondok?

Hová tűnt az az öregasszony, aki néhány éve még a Komócsin téren álldogált (már a tér neve maga is tiszta örület volt); rongyokba, nejlonzacskókba bugyolált lábbal, kibontott ősz hajjal állt ott órák hosszat mozdulatlanul, míg az arcán piszkos patakokban folytak-csurogtak a könnyek; valamit motyogott is maga elé – imádságot? átkot? –, olyan volt, amilyen Má-

ria Magdolna lehetett öregkorában... Miért sírt, kít siratott, mibe bolondult bele – ki tudja? Vagy talán ő volt közöttünk az egyetlen épeszű – hiszen a Jézust sirató Mária Magdolnát is bolondnak nézhetette a környezete –, ő volt az, aki túlhangolt idegrendszerével, az irántunk érzett szánalomtól összeszorult szívével előre érezte, maga elé meredő vízenyős-szürke szemével előre látta, mi vár ránk? (Ugyan mi? – kérdezhetik, tisztelt olvasóim, holott önök is érzik, ha nem is merik maguknak bevallani, hogy a kelet-európai Apokalipszisnek még csak a kezdetén vagyunk.)

Ennek az öregasszonynak volt egy párja Szekszárdon. Háborús özvegy, özvegy menyasszony, akinek a vőlegénye

elesett a Don-kanyarban, de ő ebbe nem tudott beleszúrni. Felvette ugyan és haláláig hordta a gyászruhát, de mindennap kiment a vőlegény elé a vasútállomásra, minden vonathoz, húsz évig, harminc évig, talán tovább is – nem tudom, mikor tűnt el Szekszárdról. (A kiváló helytörténész, Tóttós Gábor szép novellát írt róla, én pedig a Komócsin téri öregasszonnyal összevont alakját szerepeltettem színjátékomban, A völgy felett lebegő lányban.)

És hová tűnt az a vézna, ballonkabátos férfi, aki kezében szatyorral, mindig sietett valahová, de valahogy minduntalan a Széchenyi tér körül keringett; naponta többször is találkoztam vele... Mi dolga volt a világban, miért szaporázta folyton a lépteit, miért riadt meg a furcsálkodó tekintetektől? Hiszen nem is volt rajta semmi furcsállnivaló! Az embernek dolga van a világban, el kell intéznie, mielőtt a Végtet közönyös villáma lesújt rá – ennyit, nem többet sugallt a viselkedése –, miért is néztem őt bolondnak?

Az ő képe idézi fel bennem Segesvár bolondját. Segesvárott csak egymásfél órát tölthettem, mégis sikerült találkoznom vele. Kopaszra nyírva, második világháborús katonaköpenyben loholt a harmincöt fokos hőségtől olvadozó utcán – pillantásom épphogy súrolhatta őt, mégis belémhasított a felismerés: ez ő, a Bolondok Titkos Világszövetségének teljes jogú tagja, a Teremtés csödjébe beleőrült Teremtő egyik földi helytartója, akinek számára egy napon – a mindentmeglátás napján – megállt az idő, s azóta – tél van, nyár van, mindegy neki – nem veti, nem vetheti le az elkoszlott posztóköpenyt, abban kell járnia örökkön-örökké, az idők végezetéig, felkiáltójelből lassan kérdőjellé görbülve – de hová tűnt előle a jajkiáltás, hová a kérdés?...

Nem, bolondok ma már nincsenek – autótolvajok, valutázók, egy húszasért a beledet kiontó épelméjük léptek a helyükre... Ó, nyálcsurgató, együgyű-boldog hetvenes-nyolcvanas évek!